

Bilaga 4 Älvdalen Uppföljning mål avfallsplan 2018-2022

Av 13 mål har 3 uppnåtts för Älvdalens del. Det handlar om att matsvinnet har minskat, andel insamlat hushållsavfall för materialåtervinning har ökat samt hushållens nöjdhet med att lämna grovavfall till återanvändning har ökat. Av de mål som inte uppnåtts visar resultatet för två av dem på en positiv trend.

När vi tittar på utfallet för periodens planerade mål och åtgärder så kan vi dra slutsatserna att det är viktigt att ha ett fåtal mål och åtgärder. Åtgärderna utgör ett levande dokument där åtgärderna kan justeras årligen då omvärld och förutsättningar förändras. Erfarenheter från avfallsplanen 2018-2022 inarbetas i den nya kretsloppsplanen.

Gemensamma mål Dalarna (enbart kommunala mål kan också finnas)	Basår 2016 Älvdalen (Dalarna)	Mål 2022 Älvdalen (Dalarna)	Resultat 2022 ¹ Älvdalen (Dalarna)	Kommentar
Mängden hushållsavfall exkl. slam ska minska (kg/person)	470 (473)	<470 (<473)	476 (439)	Mål ej uppnåtts. Mängd grovavfall ökar. Nytt beräknings sätt har införts nationellt (exkl trädgårdsavfall), vilket innebär att basår ändrats från 508 till 473 kg/peson
Hushållens vilja att ändra levnadssätt för att minimera avfallsmängder ska öka med 10 % i Dalarna, andel som svarar ganska eller väldigt mycket på 5 gradig skala	58% (55%) (2017)	64% (60%)	57% (52%)	Mål ej uppnåtts.
Hushållens vilja att styra sin konsumtion mot ökad återanvändning ska öka med 10 % i Dalarna, andel som svarar ganska eller väldigt mycket på 5 gradig skala	56% (55%) (2017)	62% (60%)	53% (52%)	Mål ej uppnåtts.
Matsvinnet i kommunal kostverksamhet ska halveras till år 2030, där halva vägen uppnåtts år 2022, g/portion	64 (49)	48 (37)	37 (40)	Mål uppnåtts. Totalt matsvinn (serveringssvinn + talrikssvinn). Basår 2018 (första året mätning)
Andel hushållsavfall insamlat för materialåtervinning inklusive biologisk behandling ska öka med 10 %	42% (38%) (2018)	46% (43%)	47% (40%)	Mål uppnåtts. Nytt nationellt beräknings sätt infördes 2018
Rätt källsorterat restavfall ska överstiga 50 %	35% villa, 38% lgh (32% villa), (28% lgh)	50%	41% villa, 41% lgh (43% villa), (37% lgh) År 2020	Mål ej uppnåtts. Positiv trend. Nytt beräknings sätt infördes 2020, omräkning

				har skett av plockanalys 2018
Renheten i källsorterat matavfall ska överstiga 98 %	-	>98 %	-	Saknar mätvärden
Uppkommet matavfall ska omhändertas så att 50 % av växtnäringen tillvaratas där minst 40 % behandlas så att energi tillvaratas (nationellt etappmål)	43% växtnäring 22 % energi (39% växtnäring 15 % energi)	50% växtnäring 40 % energi	76% växtnäring/ 38% energi (63% växtnäring/ 46% energi)	Mål uppnått för växtnäring, inte helt i mål gällande energi
Hushållens nöjdhet med möjligheten att lämna grovavfall till återanvändning ska öka med minst 10 %, andel ganska eller mycket nöjda	50% (65 %) (2017)	55% (71 %)	71% (86%) (2021)	Mål uppnått.
Kommunal slamstrategi finns i samtliga kommuner	0	15	0	Mål har inte uppnått. Målet är inarbetat i nytt förslag för perioden 2024-2030.
Alla prioriterade nedlagda kommunala deponier (klass 1 och 2) ska vara undersökta enligt MIFO fas 2 med utgångspunkt från gemensamma riktlinjer.	0 (22)	? (81)	0 (39)	Mål ej uppnått Ytterligare 7 pågår i länet.
År 2022 ska det finnas en tidsatt åtgärdsplan för varje nedlagd kommunal deponi där undersökningar visar på att behov av åtgärd finns. För de deponier där behov av åtgärd inte finns ska en bedömning göras av om deponin kan omklassas till lägre riskklass.	0 (10)	? (81)	0 (10)	Mål ej uppnått
Andelen invånare som till stor del eller helt instämmer att nedskräpning är ett problem i kommunen ska minska jämfört med 2017. (svar 4 eller 5 på fråga 21a i enkät) OBS: Låga värden är positivt	29% (29 %)	<29% (<29%)	41% (42 %)	Mål ej uppnått. Värde avser 2021.
KOMMUNALT MÅL				
Andelen slam där näringen nyttiggörs på produktiv jordbruks- eller skogsbruksmark ska ha ökat	0	>0	0	Mål ej uppnått

Grönt-mål uppnått, gult- mål nästan uppnått, orange- mål ej uppnått men positiv trend, rött -mål ej uppnått

Uppföljning Gemensamma åtgärder

I tabellen nedan redovisas en länsgemensam utvärdering, vilket innebär att det är svårt att bryta ut dessa på kommunnivå.

Gemensamma åtgärder Dalarna (kommunala åtgärder kan också finnas)	Utvärdering 2022
<p>Stärka regionalt och lokalt nätverksarbete i Dalarna</p> <p>Under perioden avses befintliga regionala nätverk stärkas och ett politikernätverk initieras</p> <p>Dessutom avses den kommunala organisationen för att arbetet med avfallsplanens genomförande utvecklas, i synnerhet samarbetet mellan de kommunala arbetsgrupperna inom avfallsplanering och de kommunala enheter som avses delta i "Dalarna minskar avfallet".</p> <p>Samråd Region Dalarna</p>	<p>Flera nätverk har utvecklats och är aktiva, ex Kostnätverk och Nedskräpning.</p> <p>Dessutom har 12 temagrupper bildats under 2021 där 7-8 avser drivas vidare under planperiod 2023-2030.</p> <p>Samarbete genomförs med ett stort antal aktörer, ex Länsstyrelsen, Upphandlingsdialog Dalarna, ByggDialog Dalarna, Byggdepå Borlänge, Dalarna Science park, DalaVA, Gatanätverk, Nätverk miljöstrategier via länsstyrelsen, Region Dalarna.</p> <p>Under början av 2023 har också kretsloppsplanen (nytt namn som ersätter avfallsplan) getts plats i energiintelligent Dalarna och dess råd och operativa arbetsgrupper i syfte att koordinera det länsstrategiska arbetet kring hållbarhet och cirkulär ekonomi.</p>
<p>Utveckla publik webbportal i Dalarna för kommunikation rörande avfallsplanen och dess genomförande och uppföljning</p>	<p>Klart.</p> <p>www.avfallsplandalarna.se.</p>
<p>Utveckla konceptet "Dalarna minskar avfallet". Se bilaga 1 som anger ett idékoncept för upplägget.</p> <p>Konceptet avses utvecklas i dialog med intresserade organisationer och företag</p>	<p>Är ett gemensamt tema för insatser kring avfallsplanen, ex vid seminarier och webinarier.</p>
<p>Ta fram riktlinjer för att organisera och införa avfallshierarkin (avfallstrappan) i kommunernas strategiska dokument och verksamhetsplaner.</p>	<p>Åtgärden har diskuterats med flera parter och den riktlinje som föreslås är att avfallsplanens status successivt ska höjas i kommunerna så att den mer självklart utvecklar och stödjer kommunens strategiska arbete inom avfallsförebyggande och hållbar avfallshantering, på motsvarande sätt som kommunens andra miljöstrategiska planer.</p> <p>I revidering 2022 avses arbetet utvecklas med starkare koppling till kommunernas strategiska arbete och löpande verksamhetsplaner/budget. I detta ingår att knyta an starkare till Agenda 2030</p>

	<p>som alltmer tillämpas som kommunernas övergripande utgångspunkt.</p> <p>Under 2023 har också kretsloppsplanen genom DalaAvfall getts möjlighet att ingå i Energiintelligent Dalarna och dess arbete.</p> <p>Energiintelligent Dalarna leds tillsammans av Länsstyrelsen Dalarna och Region Dalarna. Länsstyrelsen har ett uppdrag att samordna och leda det regionala arbetet. Region Dalarna har ansvaret för att leda genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin "Tillsammans för ett hållbart Dalarna", med Ett klimatsmart Dalarna som ett av tre prioriteringar.</p> <p>Energiintelligent Dalarna leds av Dalarnas energi- och klimatråd. Rådet har deltagare från Länsstyrelse, Region Dalarna, Kommunala energibolag, Byggdialog Dalarna, HSB, Teknikföretagen, SSAB, IUC, Visit Dalarna, LRF, Dalarna Science Park, mellansvenska handelskammaren, Högskolan Dalarna, Dalarnas Bildningsförbund och Dalarna Kommunalförbund (kommuner).</p> <p>Detta nya råd bildades i september 2021 med bred representation från bland annat näringsliv och offentliga organisationer inom strategins sju olika sektorer.</p>
<p>Inom ramen för Upphandlingsdialog Dalarnas metodutveckling och kompetensaktiviteter för miljö, uppmärksamma frågor om hållbar konsumtion och avfallshierarkin.</p>	<p>Temagrupp är bildad, "Miljömässig upphandling", som kommer finnas kvar under planperiod 2023-2030.</p> <p>Pågår fortlöpande genom flera projekt och seminarier, ex projekt Återbruk i den offentliga affären. Hållbara upphandlingar och minskad plastanvändning ingår i det nya arbetspaketet UDD genomfört.</p>
<p>Matsvinn i kommunal verksamhet</p> <p>Gemensam policy i Dalarna mätning matsvinn i kommunal kostverksamhet</p> <p>Samordna mätning matsvinn kommunal kostverksamhet</p> <p>Överenskommelse i kostnätverk för reglering av dess arbete, ansvar och finansiering</p>	<p>Pågår fortlöpande. Mätning genomförs två ggr per år inom skola.</p> <p>Under nästa planperiod avses fler kommunala verksamheter inbegripas.</p> <p>Lyckat projekt som initierades som följd av revidering 2018.</p>

<p>Utveckla information och kommunikation samt återkoppling till hushållen om vikten och nyttan av källsortering genom kommunikationsplan som revideras årligen.</p> <p>Inriktning bättre källsortering av förpackningar och returpapper samt rent matavfall och rent avlopp.</p>	<p>Pågår fortlöpande</p>
<p>Följa den nationella utvecklingen kring ansvar för insamling av förpackningar och returpapper samt utreda regionala lösningar för fastighetsnära insamling, transport och avsättning av material</p>	<p>Pågår fortlöpande. Kommunerna övertog ansvar returpapper 2022-01-01. Kommunerna övertar insamlingsansvar förpackningar från 2024-01-01.</p> <p>Samarbete sker inom Dalarna och även Gästrikland och Hälsingland.</p>
<p>Utred möjligheten att erbjuda papperspåsar/säckar för verksamheter att använda för sitt matavfall.</p>	<p>Utvecklas fortlöpande via DalaAvfall</p>
<p>Utveckla materialåtervinning av grovavfall, i synnerhet för avfall som annars deponeras eller förbränns</p>	<p>Utvecklas fortlöpande via utsedd arbetsgrupp inom DalaAvfall.</p>
<p>Ta fram länsmodell som underlag för kommunal slamstrategi inklusive dess uppföljning och utvärdering.</p> <p>Bör bland annat beakta riktlinjer från Svenskt Vatten, kommunikation/information, samordning Kommunal VA planering, slamkvalitet/uppströmsarbete, regional samordning av behandling och avsättning samt samverka aktörer.</p> <p>Arbetet sker i samverkan med DalaAvfall, kommunal miljötillsyn och länsstyrelse.</p>	<p>Utredning "Giftfri och cirkulär återföring av fosfor från avloppsslam" presenterades jan 2020. För fortsatt arbete inväntas EU-direktiv.</p> <p>DalaVA arbetar med frågan och har med anledning av denna gett förslag på att invänta förslag på föreskrift.</p>
<p>Utreda möjligheterna att utveckla insamling och återanvändning av (fettavskiljarslam och) frityrolja i länet, genom att belysa juridiska förutsättningar, koordinerade systemlösningar och upphandlingar.</p>	<p>Det finns en dom som anger att fettavskiljarslam och frityrolja är ett verksamhetsavfall, dvs ligger ej under hushållsavfallets ansvar. Det påverkar möjligheten till åtgärder.</p>
<p>Bilda länsövergripande arbetsgrupp för hantering av prioriterade kommunala nedlagda deponier under perioden 2018 - 2022.</p>	<p>Åtgärd är ej aktuell.</p>
<p>Ta fram gemensamma riktlinjer om ansvar, undersökningar och åtgärder för nedlagda deponier.</p> <p>Riktlinjerna ska även behandla finansieringen samt strategi för kommunen.</p>	<p>Åtgärd ändrats till "Kommunbesök med riktad tillsynsvägledning kring hantering av nedlagda deponier. Insatsen ska rikta sig mot berörda kommunala förvaltningar, bolag och nämnder".</p> <p>Arbete pågår.</p>

<p>Insatsen ska rikta sig mot berörda kommunala förvaltningar, bolag och nämnder.</p>	
<p>Riktad enkät om nedskräpning på kommunens hemsida i samband med att avfallsenkäten görs. Analysera resultat och ta fram förebyggande åtgärder för minskad nedskräpning. I samband med detta genomföra information för att medvetandegöra invånare om nedskräpning på allmän plats. Samråd med tillsyn.</p>	<p>Genomförts och pågår fortlöpande. Bland annat har nätverk bildats (Håll Sverige Rent, Visit Dalarna och alla kommuner företrädna), workshops och kampanj gällande nedskräpning fimpas genomförts.</p>
<p>Införa gemensamma rutiner för att löpande Informera om det som kommunerna redan gör gällande gaturenhållning och säkerställa samordning/delaktighet i evenemang och kampanjer för minskad nedskräpning.</p>	<p>Se ovan</p>
<p>Identifiera och initiera fler insatser för minimering av byggavfall. Skapa återanvändning av bygg- och rivningsavfall. Använda projektet/förstudien Borlänge Återbyggdepå som ett pilotprojekt för dessa ambitioner.</p>	<p>Åtgärd är justerad.</p>
<p>Utveckla avfallsförebyggande i tillsynsvägledningsplaner för miljö samt bygg. Beakta förutsättningar tillsyn gällande källsortering i hushåll och verksamheter enligt gällande renhållningsordning (samarbete DalaAvfall) avfallshierarkin tillämpas vid tillsyn mot verksamheter (rutiner finns) avfallshierarkin tillämpas vid upphandling nedskräpning (ex avseende illegala deponier, plast etc) bygg och rivningsavfall</p>	<p>Under 2018 genomfördes seminarier i samarbete med Byggdialog Dalarna. Under 2019 initierades och utvecklades DALAÅTERBYGGDEPÅ som hanterar material från försäkringsärenden, renovering, nybyggnation och hushåll. Mål finns att år 2023 omsätta 2500 ton material och sysselsätta 35 personer. Ett samarbete mellan Borlänge kommun, Borlänge Energi, Hushagen Fastighet, Tunabyggen, Dalarnas försäkringsbolag och Upphandlingsdialog Dalarna där även olika externa parter är med och stöttar. Upphandlingsdialog Dalarna är involverade med upphandlingsstöd för begagnat material. Pågår fortlöpande utveckling och planering för att utvidga arbetet för återbruk av byggavfall.</p>

Uppföljning kommunala åtgärder avfallsplan 2018-2022

I tabellen nedan redovisas åtgärderna gemensamt med Mora, Orsa och Älvdalen då arbetet har skett gemensamt.

Åtgärder MOÄ	Utvärdering 2022
Delta i regionalt informationsarbete och "Dalarna minskar avfallet". Detta sker även på lokal nivå under "Europa minskar avfallet-veckan".	<p>DMA Matsvinn – deltagande av kostenheter i länsprojekt, åtgärd 2017:6, mätningar m.m. Ovansiljan har gemensam grupp med webbutbildning, personalträffar och elevutbildning. Nätverk och planer har upprättats. Mora har infört "Klimatlådan"; överbliven mat säljs till personal och elever.</p> <p>DMA Kontor – utvärdera om, när och i vilken form, projektet kan drivas.</p> <p>DMA Minimeringsmästarna -Några familjer från kommunerna i MOÄ deltog i utmaningen Mimimeringsmästarna där man tävlade i att minska sitt avfall i kombination med att lära sig om avfallsfrågor.</p>
Se över delegation till Arbetsmarknadsenhet/Arbete och utveckling, eller avtal med extern part (Älvdalen), så att frågan om att inkludera ett konkret utvecklingsansvar för området återbruk och återvinning övervägs.	<p>Ej påbörjad.</p> <p>Utvärdera om åtgärden ska behållas alternativt utgå.</p>
Göra förstudie som belyser alternativ och kostnader för en internkommunal bytesplats för möbler m.m.	<p>Vilande.</p> <p>Projektplan och kostnadskalkyl för projektet är framtaget</p> <p>Utvärdera om åtgärden ska knytas till den projektutveckling som länet planerar tillsammans i frågan.</p> <p>Mora driftsätter det s.k. "Bytestorget" i Maj.</p>
Alla kommunala verksamheter ska införa källsortering enligt beslutad renhållningsordning	<p>Ej påbörjad.</p> <p>Ta fram projektplan som omfattar MOÄ 2017:4 och MOÄ 2017:6..</p>
Utvärdera tillkommande kostnad för att införa FNI av förpackningar vid alla kommunala hyresfastigheter där så är möjligt och strategiskt lämpligt.	<p>Nodava har tillsammans med Dala Avfall löpande följt utveckling och implementering av ny lagstiftning som förberedelse till samverkan med bostadsbolagen.</p> <p>Nodava informerar berörda om FNI enligt ny lagstiftning, som start på arbetet. Arbetet tar sin</p>

	utgångspunkt i det regionala arbetet med frågan inom avfallsplaneringen.
Utreda om och hur Arbeta och Utveckling/AME kan stödja, utveckla och säkra löpande källsortering inom kommunal förvaltning (t.ex. hantering av flödet från kontor till avfallsutrymme där extern hämtning sker och andra tjänster)	Ej påbörjad Lokal avfallsplanegrupp tar fram projektplan som omfattar MOÄ 2017:4 och MOÄ 2017:6.
Utföra ett informationsprojekt riktat mot hushåll, i två delar 2018 och 2019, som riktad insats mellan plockanalys 2017 och 2019.	Vilande. Utvärdera möjlighet till fortsatt projekt under 2020 alternativt om åtgärden ska senareläggas.
Implementera rutin för tillsyn av källsortering avfall på alla fasta tillsynsobjekt, med särskild prioritet på verksamheter med "hushållsavfall".	Riktad tillsyn har genomförts i Mora och Orsa under 2018. Fakta saknas för 2019. Planerad tillsyn 2020 i Älvdalen.
Ta fram förslag på miljöstyrande taxa, som stödjer strävan mot bättre källsortering.	Klart Ny taxa framtagen, antagen i Mora och planeras att antas i Orsa och Älvdalen 2020.
Införa FNI av textil vid alla kommunala hyresfastigheter där så är möjligt och strategiskt lämpligt.	Ej påbörjad.
Utveckla möjligheterna att lämna grovavfall till återanvändning vid ÅVC. (Alternativ och kostnad för bytesplatser på ÅVC:er och för återbruksmottagning på ÅVC:er i Älvdalen.)	Projektering avseende återbruksmottagning på Älvdalens ÅVC. Byggnation återbruksmottagning på Älvdalens ÅVC under 2020.
Utreda möjligheterna att stödja etablering av och utveckla ett samarbete med en ekonomisk förening med syfte återbruk i Orsa.	Försöksverksamhet har inletts med fristående s.k. idéburen verksamhet i Mora och Älvdalen. (Ideell/kooperativ verksamhet utan egentligt vinstsyfte) Under 2020 drift och utvärdering av verksamhet i Mora och Älvdalen som underlag för beslut om framtida inriktning i Ovansiljan.
Bedriva ett löpande samverkans- och utvecklingsarbete med hållbarhets- och fokusområden som återbruk, sysselsättning, socialt företagande samt integration (Mora).	Vilande. Utvärdera om och hur en fortsättning på St Maryprojektet, eller liknande projekt, kan etableras.
Arbeta fram och fastställa en kommunal slamstrategi (med utgångspunkt från gemensam arbetsmodell, se åtgärd 2017:12)	Gemensam arbetsmodell kommer ej tas fram i Dalarna. Nystart från och med 2020.

Med utgångspunkt från gemensamma riktlinjer, åtgärd 2017:15, ta fram en strategi i samtliga kommuner som anger tillvägagångssätt för att alla nedlagda prioriterade kommunala deponier ska vara undersökta och åtgärdade.	Ej påbörjad. Fråga om projektstart, i form av initial kunskapsdialog med länsstyrelsen, kommer att väckas under året.
Genomföra undersökning enligt MIFO fas 2 med utgångspunkt från gemensamma riktlinjer för prioriterade nedlagda kommunala deponier samt ta fram åtgärdsplan för varje nedlagd deponi där undersökningar visar på att behov av åtgärd finns.	Ej påbörjat
Tydliggöra kostnader för nedskräpning	Pågår
Identifiera åtgärder som följd av behov utifrån kundundersökning och identifierade kostnader	Pågår

Orange-ej påbörjad eller vilande. Grön=klar